

Vikingetidens smykker

Smykker fra ældre tider kendes normalt kun i dag, hvis de blev fremstillet af uforgængelige materialer som for eksempel sten, glas, rav og ikke mindst ædle metaller. Man har som bekendt fundet smykker i blandt andet gravhøje og nedgravede skatte. Vi kan se dem, en sjælden gang få mulighed for at røre ved dem, og i hvert fald beundre dem - ikke bare fordi de er smukke efter nutidens smag, men også på grund af materialernes høje værdi og den håndværksmæssige kunnen, hvormed materialerne er forarbejdet til smykker.

Blandt vikingetidens metalsmykker er der mange kunstfærdigt snodede og massive ringe til hals og håndled. Men der findes også bøjelige smykker i form af kæder med raffinerede ledkonstruktioner, ofte afsluttet med ring, hvori der kunne hænge for eksempel en thorshammer, se figur 1.

Bøjelige smykker og smykkedele blev også fremstillet ved andre metoder end leddeling. I alle folkeslag har man kendt til teknikker, der gjorde det muligt at fremstille husgeråd, garn, tovværk og tekstiler af plante- og dyrefibre - tænk bare på vævning, båndfremstilling, kurve- og netmageri. Flere af disse teknikker kunne også benyttes til binding af lange metaltråde, hvis bare der anvendtes tilstrækkelig tynd tråd. Fælles for dem er, at man strikkede eller på anden måde samlede lange metaltråde til et på én gang smukt og bøjeligt smykke.

I vikingetiden blev imidlertid brugt en teknik, specielt egnet til binding af halskæder i sølvtråd. Det er den teknik, vi vil søge at rekonstruere og beskrive - en metode, der stort set har været glemt i århundreder.

Hvordan lavede vikingerne i øvrigt metaltråd? Groft sagt var princippet det samme som i dag. Man trak en tynd, udsmedet metalstang - en ten - gennem et konisk hul i en jernklods, hvorved stangen blev en smule tyndere. Derefter fortsattes med gradvis mindre huller, indtil den ønskede tyndhed var opnået. For at lette arbejdet blev hullet smurt med dyrefedt, og ind imellem måtte tråden glødes. Det var under alle omstændigheder en kunst og et hårdt arbejde at fremstille blot nogle få meter tynd tråd om dagen. Så tråden var kostbar både på grund af materialet og forarbejdningen - en guld- eller sølvtråd var det ikke enhver beskåret at komme til at eje på ærlig vis.

I det følgende vil vi se nærmere på, hvordan vi kan binde arm- og halskæder af metaltråd, som vikingerne gjorde det - se figur 2. Først vil vi se nærmere på de nødvendige materialer og værktøj.

Materialer

Blank kobbertråd i blød eller kvarthård udgave anbefales. Emalje-tråd til elektriske formål kan også anvendes, men kan ikke patineres.

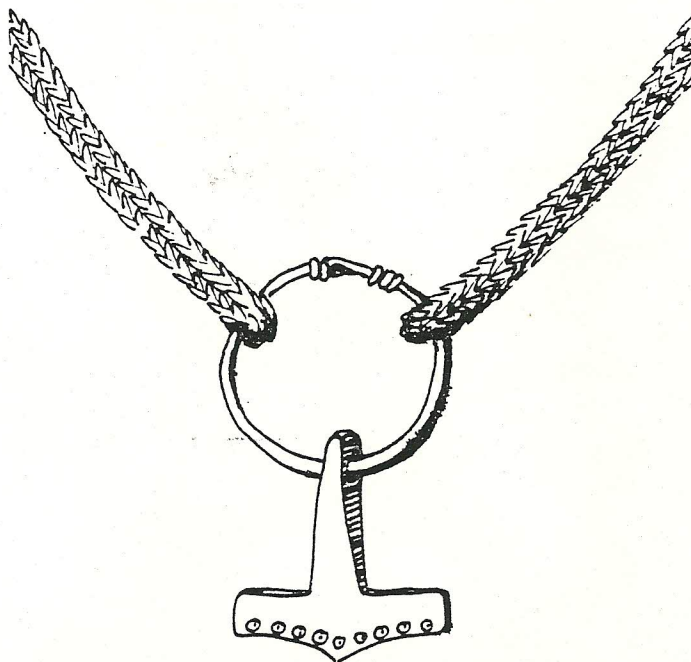
Sølvtråd kan naturligvis også benyttes, men sølv er i dag som i vikingetiden dyrt og bør først prøves, når man er blevet helt fortrolig med teknikken og ønsker sig et virkelig flot og gedigent smykke - og et kobbersmykke er bestemt ikke at foragte.

Dimensioner: 0,4 til 0,6 mm

Forbrug: varierer naturligvis med trådens dimension og det færdige smykses størrelse. Som overslag kan man regne med et forbrug på cirka 5 meter tråd pr. 10 cm smykke. Ved bestilling af tråd kan disse vægte være nyttige:

Vægt pr. meter tråd:		Kobber	Sølv
Tråddiameter	0,4 mm	1,1 g	1,3 g
	0,5 mm	1,8 g	2,1 g
	0,6 mm	2,5 g	3,0 g

Figur 1. Smykke med thorshammer

Figur 2. Arm- og halskæder bundet af metaltråd

